

Nr 420.

Av herr **Lundell**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 246, angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område m. m.

I proposition nr 246 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för produktionsåret 1943/44 (september 1943—augusti 1944).

Å sid. 49 i ifrågavarande proposition finner man att Kungl. Maj:t genom beslut den 19 mars 1943 bemyndigat livsmedelskommissionen bl. a. att vid reglering av priserna på jordbrukets produkter samt på konstgödsel och kraftfodermedel under regleringsåret 1943/44 utgå från de av kommissionen i skrivelsen den 15 mars 1943 föreslagna grunder.

Går man till det referat som i propositionen förekommer över livsmedelskommissionens förenämnda skrivelse finner man (sid. 41 och 42) att kommissionen accepterat de grunder för prissättningen som av 1942 års jordbrukskommitté förordats. I enlighet därmed borde de priser som skulle fastställas i stort sett överensstämma med den rådande produktprisnivån samt avse en produktionsvolym av ungefär samma storlek som den vilken av kommittén framräknats för 1942/43. Inkomst- och kostnadsberäkningen skulle sedan revideras först i augusti 1943, därefter omkring 1 januari 1944 och slutligen ytterligare omkring 1 maj 1944. Vid varje sådant revisionstillfälle skulle de fastställda priserna undergå justering med tillämpning av den s. k. 4 % regeln, d. v. s. sänkas eller höjas allteftersom lantbruksnäringens totala inkomstsumma under regleringsåret annars kunde beräknas komma att med mera än 4 % eller c:a 70 milj. kronor överstiga resp. understiga den totalinkomst om c:a 1 800 milj. kronor som man efter jämförelse med lantbruksnäringens totala kostnader ansett böra medgivas ifrågavarande näring. Denna justering av priserna efter 4 % regeln har i sin ordning jordbrukskommittén tydligen tänkt skola vara mycket drakonisk, nämligen på sådant sätt att marginalen nedbringas till 70 milj. kronor (sid. 39 i prop.).

Undertecknad motionär har i sin motion nr 273 vid riksdagens början gjort invändningar mot ett sådant stelt fastställande av bestämda gränser för hela lantbruksnäringens nettoinkomster, gränser som näringens utövare sålunda meddelas att de icke kollektivt genom aldrig så stora insatser av arbete och andra produktionsfaktorer kunna komma utöver. Påläggandet av sådana begränsningar måste verka demoraliserande på produktionsviljan.

Den påbjudna 4 % regeln kan i korthet och med någon schematisering sägas innebära följande: Antag att normskörden för svenskt lantbruk såsom en helhet beräknats till 2 500 skördeenheter pr har. Då ha lantbrukarna ett samfällt intresse att få upp den med ytterligare 100 skördeenheter eller till 2 600 skördeenheter men ej vidare. Allt som produceras över dessa 2 600 skördeenheter tillfaller nämligen konsumenterna helt och hållet genom att precis motsvarande prissänkningar genomföras vid de successiva revisionerna.

Det är visserligen sant att den enskilde lantbrukaren ej behöver känna sig helt insnörd genom denna gräns. I den mån han individuellt kan åstadkomma ett bättre resultat än de 2 600 skördeenhetererna får han betalt utan nämnvärd reduktion även för det överskjutande, men denna merförtjänst får han ej av konsumenterna utan den tager han från sina yrkeskamrater, d. v. s. ur de totalt högst medgivna 1 870 milj. kronor.

En sådan reglering av en hel närings ekonomiska villkor kan icke vara klok och kommer troligen i längden att visa farliga följder.

Det är tydligt att begränsningen nedåt är i icke mindre grad farlig och demoraliserande. Den innebär ju schematiskt uttolkat, att lantbruksnäringen kollektivt själv får bära en nedgång av skörden ned till 2 400 skördeenheter, men om skörden sedan skulle sjunka ytterligare till 2 300 eller 2 200 eller 2 000 skördeenheter eller ännu lägre, så har näringen ingen nackdel därav. Den nackdelen drabbar helt och enbart konsumenterna.

Sedan livsmedelsmyndigheterna i princip gått in för 4 % regeln torde klokhet och försiktighet dock bjuda, att i den mån överskottet resp. underskottet överstiger 70 milj. kronor, så bör överskjutande delas mellan producenter och konsumenter med hälften var. Denna delning skulle alltså ske genom prisregleringen vid de återkommande revisionerna. Därigenom skulle producenterna såsom ett kollektiv icke känna sig tillbakahållna i sin produktionsvilja av en stel gräns uppåt och å andra sidan icke heller kunna räkna att vid en missväxt är det ingen nytta med motverkande åtgärder, ty man har ändock sitt på det torra så när som på de 70 milj. som i alla fall gå förlorade.

Delningen mellan producenter och konsumenter skulle alltså ske enligt följande tabell i milj. kronor:

Överskott resp. underskott.	Producenter.	Konsumenter.
+ 100	+ 85	+ 15
+ 90	+ 80	+ 10
+ 80	+ 75	+ 5
+ 70	+ 70	—
± 0	—	—
— 70	— 70	—

Överskott resp. underskott.	Producenter.	°	Konsumenter.
— 80	— 75		— 5
— 90	— 80		— 10
— 100	— 85		— 15

och så vidare uppåt och nedåt.

Undertecknad får sålunda hemställa,

att riksdagen ville besluta, att den s. k. 4 % regeln vid jordbrukets prisregleringar modifieras på sätt ovan föreslagits.

Stockholm den 25 maj 1943.

T. V. Lundell.
